

Sintezis besmisla:
„prikaz prikaza jednog prikaza“
ili
metadiskurs neprofesionalnosti

Srđan Jovanović Maldoran

Kako u međunarodnim krugovima, tako i u krugovima takozvane Druge Srbije, odveć je poznato da je situacija sa akademijom na nezavidno niskom nivou na ovim prostorima. Tako je, nažalost, i sa ostatkom Južne i Istočne Evrope. Na seminarima na Zapadu često dolaze upozorenja da ne treba izdavati za istočnoevropske izdavače (mislim ovde prevashodno na akademiju) i objavljivati za „akademske“ žurnale iz Srbije ili Rusije. Većina istih je na odista niskom, neprofesionalnom nivou. Desi se i meni da naletim na neki takav žurnal s vremena na vreme, ali ponekad, sa poslednjim ostacima umiruće nade da će išta biti u Srbiji *bolje* nego pre, i meni se desi greška. Tako sam krajem 2011. godine poslao recenziju jednog pseudoistorijskog dela novom srbijanskom časopisu imena „Sintezis“. Videvši u radovima objavljenim u ovom časopisu kako se doista bave i francuskom školom *Annales*, te da su neki radovi ipak izgledali drugačiji od onoga što nacionalistička srbijanska pseudoistorija ima da ponudi, prevario sam se i poslao im svoju recenziju. A onda sam dobio i ono što mi se po prvi put za (akademske) života desilo – recenziju moje recenzije na *četiri strane* (sic), sa sve naslovom: „Recenzija recenzije ili O razlozima odbijanja ovoga teksta“.

Za one koji nisu u to upućeni, recenzije dela ne bivaju recenzirane (!), a ukoliko dođe do toga da *ne* budu objavljene, urednici pošalju možda par rečenica autoru. Prosto, niko ne želi da

gubi vreme. Ekipe iz „Sinteza“ je, pak, rešila da mi „očita bukvicu“ u jednom prostom, tipično prizemnom i izrazito neprofesionalnom maniru uz četiri strane ideološki nabijenog teksta. Svega ovde ima.

Autoru „recenzije recenzije“, naime, nije jasno zašto „odakle potreba da se radi prikaz do te mere loše knjige“ kao što je knjiga čiji sam prikaz radio. Na koji način to „recenzentu recenzije“ nije jasno ostaje nepoznato, jer se recenzije loših pseudoakademske knjige stalno rade kako bi se čitaoci upozorili da ne trače vreme, a i kako bi se akademski krugovi lakše ratosiljali pseudoakademaca. Uzmimo primer poznate lingvistkinje, Snježane Kordić, koja je godinama zasipala hrvatsku pseudolingvistiku izrazito negativnim prikazima, koji su čak postali i deo njenog habilitacionog rada, za koji je, kada je bio objavljen, njen izdavač čak dobio i jednu prestižnu nemačku nagradu za promociju demokratije. Da, tako se to radi u akademiji. Momčad iz Sinteza to ipak ne zna.

Dalje, „recenzija recenzije“ kaže: „ako su već iscrpeni oni osnovni, naučno-informativni povodi za nastanak ovog prikaza, motivacija da se tom poslu ipak pristupi mora biti lična i skrivenija. Nije na uredništvu nijednog naučnog časopisa, pa ni Sinteza, da nagađa koji bi to motivi mogli biti i da procenjuje štetu od eventualnog ulaska u rizik i objavljivanja takvog teksta.“ Dakle, nema naučno-informativnih povoda za nastanak mog teksta (iako ih ima i previše, i iako tako funkcioniše akademija), a oni ne bi želeli da nagađaju motive mog rada na tom tekstu. Oni, pak toliko „ne žele“ da potencijalne motive nagađaju, da ih nagađaju već u *sledećoj rečenici*: „Bilo da se, u ovom konkretnom slučaju, radi o ličnom animozitetu prema Šisteku, neraščišćenim odnosima između jednog provincijskog i prestoničkog univerzitetskog centra, kipućem preziru prema svemu što nosi nacionalni prefiks, ili, naprosto, želji za sticanjem lične promocije preko žestoke kritike nekog drugog. Opcija ima bezbroj, ali nijedna sem one koje nema ne opravdava objavljivanje prikaza knjige u jednom ozbiljnom naučnom časopisu.“ Dakle, „nisu“ hteli da uđu u nagađanje, samo što su malkice nagađali, a pritom me i dobrano vređali. Veoma, veoma naučno i profesionalno, zar ne?

Onda sam dobio i informaciju da ovaj časopis (koga su nazvali „naučnim“ nekoliko puta) „nema za publiku samo fakultetske predavače“, te da bi obrazložiti da je moj angažman na fakultetu ono čime se bavim bilo „u nesaglasju sa koncepcijom jednog

ozbiljnog naučnog časopisa". Očigledno je da Sintezis želi da priđe „široj“ (čitaj: neprofesionalnijoj) publici, jer veći broj profesionalnih naučnih časopisa daje *detaljne informacije o autoru, gde je autor zaposlen i čime se bavi*. Kako kažu Nemci, *der Fisch stinkt vom Kopf her!*

Dalje, optužen sam i da „prezir koji osećam“ prema „svemu što ima nacionalni prizvuk veoma opterećuje“ tekst. Ovo je kao kada bismo rekli da je biti ćelav boja kose, ili da je biti zdrav vrsta bolesti. U viziji ovih ljudi, termin „srpskohrvatski“ je „plod političke korektnosti jednog minulog doba“, iako je praktično nemoguće naći ozbiljnog zapadnog akademca koji ga ne koristi, od Grešela, preko Kordićeve, do Koulmasa, Červinjskog, Amona i mnogih, odista mnogih drugog. Uredništvo Sintezisa, kako smo videli, pokazali su ne samo da ne znaju kako funkcioniše akademsko izdavaštvo, već i nepoznavanje tvrdih, naučnih činjenica. Ostatak „prikaza prikaza“ je ništa drugo do DSS-ovskog puzećeg nacionalizma. Sada, *in retrospect*, kada se setim da su tražili da svaki prilog bude napisan ćirilicom, trebalo je da mi zasvetli lampica na inače solidno razvijenom radaru za pošast zvanu nacionalizam.

Akademski žurnali, naime, funkcionišu na osnovu takozvanog „double blind“ principa, gde recenzenti *ne znaju ništa o autoru priloga*. Ekipa Sintezisa je, pak, otišla u drugu krajnost, našavši moj lični website na internetu i čak *citirajući iz njega (sic! Ovo je do sada neviđeno)*. Sam trud, koji za rezultat ima četvorostranu recenziju recenzije (ovo mi zvuči besmisleno kad god ga napišem), sa sve detaljnim raspitivanjem u moj angažman inače, navodi na zaključak da je Sintezis još jedan u seriji pseudonaučnih žurnala koji poziraju kao profesionalni. U pretposlednjem pasusu svoj žurnal čak nazivaju „ozbiljnim naučnim časopisom“, a svoju momčad „nekolicinom državljana Republike Srbije koji prepoznaju svrhu u nastojanjima da svojim radom doprinesu poboljšanju postojeće situacije u kulturnom, akademskom i naučnom miljeu iz kojeg su potekli i kome pripadaju“. Očigledno je da „naučni milje“ kod njih i u ostatku sveta znači nešto potpuno drugo.

Zanimljivo je da je „recenzent recenzije“ iz Sintezisa krenuo i u direktan napad na mene lično, a na osnovu informacija koje se mogu naći na mom ličnom sajtu koji je registrovan i uređivan u Češkoj Republici. Naime, u odseku u kojem se ja trudim da pomognem perspektivnim mladim akademcima da pobegnu iz

masovnog ludila jedne pseudoakademske sredine u kojoj časopisi poput Sintezisa mogu sebe da predstavljaju kao „ozbiljni“ i „naučni“ (!), ovaj čovek je našao čitav niz stvari koje mu se ne sviđaju i sve to ubacio u – recenziju moje recenzije! *O tempora, o mores!* Ja se uvek zalažem za to da kvalitetni mladi stručnjaci ne treba da troše svoje vreme u pseudoakademske sredine poput srbijanske, i za to sebe smatram boljim čovekom. A ono što je *najveća* ironija je što ipak *ponekad*, kada naivno, pun nade, pomislim da će i iz Srbije *nešto* dobro izaći, te onda poklonim svoje dobroćudno poverenje časopisu poput Sintezisa, upravo taj isti Sintezis pokaže upravo ono suprotno od željenog – da se srbijanskom akademijom *ne treba* baviti i ne treba gubiti vreme. Ovo mi je, na jednom ličnom nivou, praktično došlo kao korisno osveženje. *Odista* ne treba gubiti vreme sa „akademijom“ u Srbiji. Naravno, čast izuzecima.

Tekst „recenzije recenzije“ možete pročitati na ovoj strani, a sve ovo će izaći i u sledećem broju časopisa *Humanicus*, čiji sam trenutno glavni i odgovorni urednik, časopisa koji je već neki broj godina zaveden u Češkoj narodnoj biblioteci kao „publikacija od značaja za češku kulturu“.